

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-4-28

(Ortak Girişim)

Karar Sayısı : 18-23/406-195

Karar Tarihi : 18.07.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK

Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Fatma ATAÇ, Barış BİRCAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : HAVELSAN Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Mustafa Kemal Mah. 2120. Cad. No:39 Çankaya/Ankara

(1) **D. DOSYA KONUSU:** Türk Hava Yolları Teknik A.Ş. ile HAVELSAN Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında bir ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verilmesi talebi.

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına en son 02.07.2018 tarihinde giren bildirim üzerine düzenlenen 10.07.2018 tarih ve 2018-4-28/Öİ sayılı Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildirim konu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

G.1.1. Ortak Girişim Tarafı: Türk Hava Yolları Teknik A.Ş.

(4) Türk Hava Yolları Teknik A.Ş. (THY TEKNİK) yerli ve yabancı hava yolu şirketlerinin işlettiği uçaklar ile uçak komponentlerine yönelik bakım, onarım ve modifikasyon hizmetleri alanında faaliyet göstermekte olup hisselerinin tamamına Türk Hava Yolları A.O. (THY) sahiptir.

G.1.2. Ortak Girişim Tarafı: HAVELSAN Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.

(5) HAVELSAN Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (HAVELSAN) Türkiye’de yazılım yoğun sistem alanlarında faaliyet göstermekte olup uzmanlığını komuta kontrol muhabere, bilgisayar, istihbarat, gözetleme ve keşif sistemleri (C4ISR) kapsamında hava savunma sistemleri, deniz savaş sistemleri, simülasyon ve eğitim sistemleri, yönetim bilgi sistemleri, enerji yönetimi ve anayurt güvenliği alanlarına odaklanmıştır. HAVELSAN, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının bir kuruluşudur.

(6) HAVELSAN’ın Elektronik Harp Sistemleri Ticaret A.Ş., Savunma Teknolojileri Mühendislik A.Ş., Quantum 3D Group, HAVELSAN Teknoloji Radar A.Ş., HAVELSAN USA ve ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş. olmak üzere altı iştiraki bulunmaktadır.

G.1.3. Kurulan Ortak Girişim

- (7) Dosyadaki bilgilere göre, kurulacak ortak girişim şirketi; kara, deniz, raylı taşıt ve hava platformlarında kabin içi eğlence ve internet hizmeti sağlayıcı sistemleri ve sivil havacılık alanında diğer yazılım sistemlerinin yedek parça da dâhil olmak üzere alt sistemlerinin tasarımı, üretimi, tamiri, bakımı, pazarlaması, satışı ve satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirecektir. Ortak girişimin hisselerinin %(.....)'ine THY TEKNİK, %(.....)'sine HAVELSAN sahip olacaktır.
- (8) Bildirim Formunda ortak girişim şirketinin ilk hedefinin THY tarafından siparişi verilen ve 2022-2023 yıllarında teslim edilecek olan 45 adet Boeing ve Airbus tek koridorlu opsiyon uçaklarının kabin içi eğlence sistemlerinin, üretimi ve sertifikasyon işlemleri tamamlanmış olarak, istenen tarihte *linefit* (uçak üretim hattında iken) olarak yerleştirilmesi ve uçaklara entegrasyonu olduğu; bu hedefin gerçekleşmesi için öncelikle BOEİNG ve AIRBUS firmaları tarafından onaylı tedarikçi olmak gerektiği ifade edilmektedir. Onaylı tedarikçi olduktan sonra ortak girişim şirketinin THY ya da diğer müşterilere hizmet verilebileceği belirtilmektedir.

G.2. İlgili Pazar

- (9) Bildirim konusu işlem çerçevesinde kurulmak istenen ortak girişim şirketinin faaliyet alanı dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "kabin içi eğlence ve internet hizmeti sağlayıcı sistemleri ve diğer sivil havacılık alt yazılım sistemlerinin dizaynı, imalatı, pazarlanması ve satış sonrası hizmetleri" olarak ele alınabilecek olmakla birlikte, en dar kapsamda tanımlansa dahi işlem rekabeti kısıtlayıcı değildir. Bu nedenle ilgili ürün pazarı tanımı yapılmasına gerek bulunmamaktadır. İlgili coğrafi pazar ise "Türkiye" olarak kabul edilmiştir.

G.3. Değerlendirme

- (10) Bildirime konu işlem THY TEKNİK ile HAVELSAN arasında yukarıda sözü edilen alanlarda faaliyet göstermek üzere bir ortak girişim kurulmasıdır.
- (11) 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü çerçevesinde, bir ortak girişimin anılan Tebliğ kapsamında bir devralma işlemi sayılabilmesi için i) ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması ve ii) ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık (tam işlevsel) olarak ortaya çıkması unsurlarının birlikte sağlanması gerekmektedir.

- (12) Ortak Kontrol: Kurulacak olan ortak girişimin hisselerinin %(.....)'ine THY TEKNİK, %(.....)'sine ise HAVELSAN sahip olacaktır. Ortak Girişim Sözleşmesi'nin 14. maddesi uyarınca genel kurul toplantı ve karar nisabı şirket sermayesine sahip payların %90'ı olarak belirlenmiştir. Ortak girişimde yönetim kurulu; üçü THY TEKNİK'in, biri HAVELSAN'ın genel kurulda gösterdiği adaylar arasından seçilecek dört üyeden oluşacaktır. Yönetim kurulu başkanı da dâhil olmak üzere tüm üyelerin yönetim kurulunca alınacak kararlarda bir oy hakkı olacaktır. Yönetim kurulu karar nisabı üçtür. Ancak Ortak Girişim Sözleşmesi'nin 19. maddesinde yer alan "Önemli Kararlar" bölümünde yönetim kurulunun oy birliği ile karar alması gerektiği düzenlenmiştir. Belirtilen maddede 500.000 ABD Doları'nın üzerindeki borçlanmalar, yatırımlar, şirket sermayesinin 5.000.000 ABD Doları'nın üzerinde artırılması için genel kurula yapılacak teklifler, esas sözleşme değişikliği ve hisse devri gibi kararlara yer verilmiştir. Bildirim Formundaki açıklamaların incelenmesi sonucunda kurulması planlanan ortak girişim şirketinin THY TEKNİK ve HAVELSAN tarafından ortak kontrol edileceği kanaatine ulaşılmıştır.
- (13) Tam İşlevsellik: "Bağımsız bir iktisadi varlık niteliği taşıma" kriteri ile kurulacak olan ortak girişimin kurucularından bağımsız olarak ilgili pazarda faaliyetlerini kalıcı olarak sürdürebilen ayrı bir teşebbüs olarak tanımlanıp tanımlanamayacağını tespit etmek amaçlanmaktadır. Bildirim Formunda, ortak girişim şirketinin, *linefit* olarak Airbus ve Boeing tipi uçaklara sistem takabilececek duruma gelindiğinde, uçak siparişi veren ve kabin içi eğlence sistemi servisi isteyen dünyadaki bütün müşterilere hizmet verilmesinin hedeflendiği belirtilmektedir. Bildirim Formunda yer alan bilgiler çerçevesinde, kurulacak olan ortak girişim şirketinin pazarda bağımsız olarak faaliyet göstermek için yeterli kaynaklara (kendi yönetimi ve çalışanları, fikri mülkiyet hakları, üretim tesisleri, üretim araçları, şirket binası) sahip olacağı ve belirsiz bir süre için kurulduğu anlaşılmaktadır.
- (14) Bu bilgiler doğrultusunda bildirim konusu işlemin, bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişim kurulması niteliğini taşıdığı, dolayısıyla 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi çerçevesinde bir devralma işlemi olduğu sonucuna varılmaktadır. Diğer taraftan, tarafların cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde öngörülen eşikleri aşması nedeniyle işlemin Kurulumuzun iznine tabi olduğu anlaşılmıştır.
- (15) Başvuru konusu işlem sonucunda kurulacak olan ortak girişim pazara giren yeni bir oyuncu olacaktır. Ortak girişimin; kabin içi eğlence ürünlerinin dizaynı, fabrika seviyesi imalatı, pazarlanması ve satış sonrası hizmetleri alanlarında faaliyet göstermesi planlanmaktadır. Bildirim Formuna göre, 2016 yılından itibaren THY TEKNİK'in alt yüklenicisi olarak HAVELSAN'ın yürüttüğü, THY'ye ait yukarıda sözü edilen siparişe ilişkin işlemler ortak girişim tarafından yerine getirilecektir. Taraflar, ortak girişim kurulduktan sonra THY TEKNİK ve HAVELSAN'ın bu konuda herhangi bir faaliyette bulunmayacağını belirtmişlerdir.
- (16) Bunun yanında, taraflardan THY TEKNİK'in bağlı şirketi olduğu Türk Hava Yolları A.O. (THY), yurtiçi ve yurtdışı yolcu, kargo, posta taşımacılığı alanında faaliyet göstermektedir. Havayolu şirketleri, ortak girişim şirketinin üreteceği kabin içi eğlence sistemlerini uçaklarında kullanabilmektedir. Bu anlamda THY'nin havayolu taşımacılığı faaliyetleri ile ortak girişimin faaliyetleri arasında dikey ilişki bulunmaktadır.

- (17) Esasen, işlem taraflarından biri olan THY kurulacak ortak girişim şirketinin potansiyel müşterileri arasındadır. THY'nin havayolu ile yolcu taşımacılığı pazarında önemli pazar gücüne sahip olduğu çeşitli Kurul kararlarında¹ belirtilmiştir. Ancak dosya konusu işlem neticesinde oluşturulmak istenen ortak girişim şirketinin pazara yeni giriyor olması, uzun vadede tüm dünya ölçeğinde faaliyet göstermeyi amaçlaması, Türkiye'de bu alanda faaliyet gösteren bir teşebbüsün bulunmaması, mevcut rakiplerinin dünya ölçeğinde faaliyet gösteren Panasonic Avionics Corporation (PAC), Lufthansa Technik, Zodiac Aerospace, Thales Group gibi güçlü teşebbüsler olması ve ortak girişimin THY'nin rakiplerine de hizmet sunacak olması gibi unsurlar göz önünde bulundurulduğunda THY'nin alt pazardaki güçlü konumunun dosya konusu ilgili pazarda rekabet endişesi yaratmayacağı değerlendirilmektedir.
- (18) Yukarıda yer verilen inceleme ve değerlendirmeler sonucunda, bildirim konusu devralma işlemi sonucunda hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi sonucunun ortaya çıkmayacağı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (19) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

¹ Örneğin bakınız: 10.4.2008 tarih ve 08-28/322-106 sayılı, 15.4.2010 tarih ve 10-31/466-172 sayılı Rekabet Kurulu kararları